

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
Regional Council of South Ostrobothnia

Viranhaltijapäätös
11.11.2025

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Viite: Lausuntopyyntö 30.9.2025, VN/18970/2024

EPL/199/05.00.03/2024

Maakuntajohtajan päätös 39/2025

Lausunto alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportista ja Lupa- ja valvontavirastoa koskevasta valtioneuvoston asetuksesta

Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö pyytävät lausuntoa alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportista sekä Lupa- ja valvontavirastoa koskevasta valtioneuvoston asetustalonnoksesta.

Etelä-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta ja esittää lausuntoon seuraavaa.

1. Alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportti

Sisäministeriön ja valtiovarainministeriö asettivat alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen toimikaudelle 15.8.2024-30.8.2025, jota jatkettiin 30.11.2025 asti. Asettamispäätöksensä hankkeen tehtäviksi annettiin

- selvittää ja kuvata kuntien, kaupunkien, hyvinvointialueiden ja valtion alueellisten toimijoiden sekä kirkon ja huoltovarmuuskriittisten yritysten sekä kolmannen sektorin varautumisen nykytilanne ja vastuut,
- selvittää alueellisten yhteistyörakenteiden järjestämisen eri vaihtoehdot ja tehdä ehdotus toimintamallista ja sen ohjauksesta,
- selvittää ja kuvata tilannekuvatoiminnan nykytila, tehdä ehdotus tilannekuvatoiminnan järjestämisestä sekä
- laatia malli kriisitilanteiden alueelliseen koordinaatioon ja johtovastuisiin sekä valtion ohjauksen kehittämiseen.

Alueellisen varautumisen yhteistyön kehittämishankkeessa valmisteltu raportti on toimintaympäristön ja siihen kohdistuvien uhkakuvien nopean muuttumisen vuoksi ja näihin haasteisiin vastaamisen kannalta hyvin ajankohtainen ja tarpeellinen varautumisen kehittämiseksi. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää hankkeen selvitystyötä asiantuntevana ja perusteellisena, ja arvostaa hankkeen osallistavaa toteutustapaa.

Raportti esittää monipuolisesti ja kattavasti nykytila-arvioita, kehittämisvaihtoehtoja ja ehdotuksia alueellisen varautumisen yhteistyöhön. Alueellisten erityispiirteiden, alueilta tulevien syötteiden ja ennakointitoiminnan

huomioon ottamista varautumisessa pidämme erittäin tervetulleena tapana tarkastella tarvittavia kehittämistoimia.

Alueellisten yhteistyörakenteiden järjestämisen vaihtoehdot, toimintamalli ja ohjaus

Etelä-Pohjanmaan liitto kannattaa hankkeen ehdotusta, että **jokaisessa maakunnassa olisi yksi maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmä**, jonka tehtävänä on yhteensovittaa eri toimijoiden varautumistoimintaa. Ehdotuksen tavoitteena on **säilyttää** toimiva kulttuuri ja toimiva yhteistyö sekä huomioida alueelliset erityispiirteet, mutta samalla **yhdenmukaistaa toimintaa** siten, että valtakunnan, varautumisen yhteistyöalueiden ja maakuntatason rakenteissa olisi jatkossa yhtenäinen toiminnan runko ja mahdollisesti lainsäädäntöpohja.

Tulevien Lupa- ja valvontavirastojen (LVV) alueellisten valmiustoimikuntien toiminta-alueet muodostuvat hyvin laajoiksi, mikä vaikeuttaa alueellisten erityispiirteiden välittymistä toimintaan. Siksi rinnalle tarvitaan **maakunnalliset** varautumisen yhteistyön rakenteet ja sisällöltään yhdenmukaisemmat toimintatavat, jotka tukevat osaltaan varautumisen yhteensovittamista koko valtakunnan tasolla.

Riskiarvioiden, valmiussuunnitelmien harjoitusten järjestämisen ja maakunnallisen tilannekuvan- ja ymmärryksen sekä sen välittämisen ja jalkauttamisen osalta **maakunnallinen taso** on kehittämisen ja toimeenpanon kannalta järkevin vaihtoehto. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maakunnallisen ryhmän kokoonpanoa ei säädetä tarkkarajaisesti. Nykytilanne osoittaa, että ryhmien kannattaa muotoutua kuhunkin maakuntaan ja alueelle paikalliset olosuhteet ja toiminta huomioiden tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös ryhmän puheenjohtajuus ja sihteerivelvoitteet voivat vaihdella eri maakunnissa.

Etelä-Pohjanmaan turvallisuusfoorumi toimii tällä hetkellä edellä mainitulla viitekehyksillä. Tämä rakenne on mielestämme myös toimintakykyisin vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa, koska valmisteleva sihteeristö on paikallisesti ja kiinteästi sidottu maakunnan turvallisuustoimijoihin. Maakunnallisen varautumisen yhteistyö perustuu lopulta toimijoiden väliseen luottamukseen ja siihen, että tunnemme toisemme. Kyse on yhteistyöstä, joten johtovastuut määrittyvät eri häiriö-, poikkeus- ja kriisitilanteissa viranomaisten toimivaltuuksien mukaisesti.

Erityisesti kuntien kannalta merkityksellisiä ovat maakunnalliset yhteistyörakenteet, jossa alueen turvallisuustoimijat kootaan maakunnalliseen yhteistyöryhmään. Rakenteen alapuolella toimii tarvittavia pysyviä tai ad hoc ryhmiä siten kuin maakunnassa katsotaan parhaaksi. Myös kuntakentän seudullinen yhteistyö maakunnan sisällä on mahdollista organisoida tähän rakenteeseen.

Hankkeen esitys linkityksestä valmiustoimikuntiin niin, että edustus olisi jokaisesta maakunnan yhteistyöryhmästä on yhteiskunnan varautumisen kehittämisen kannalta kannatettava.

Riskiarviot, tilannekuva ja salassa pidettävä tieto

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että kansallinen ja alueelliset riskiarviot nähdään kokonaisuutena. Varautumisen alueelliset yhteistyörakenteet tulisi suunnitella siten, että kansallinen ja alueelliset riskiarviot ovat keskeinen osa varautumisen suunnittelua, ohjausta ja harjoittelua. Uhkien arviointi sekä riskien analysointi, hallinta ja seuranta tulee olla keskeinen osa varautumisen alueellisten yhteistyörakenteiden työskentelyä.

Osana alueellisen varautumisen rakenteiden kehittämistä tulee luoda yhteiset prosessit alueelliseen tilannekuvatoimintaan. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää perusteltuna, että luodaan **yhdenmukaiset tilannekuvaprosessit** maakunnan tasolta valtioneuvoston tasolle LVV:n, alueellisten toimijoiden, ministeriöiden ja Huoltovarmuuskeskuksen yhteistyönä.

Sekä prosessi että tilannekuvatuote tulee kehittää alueellisista lähtökohdista - tavoitteena tuottaa hyötyä alueille, alueellisille toimijoille sekä yhteistyörakenteiden työlle. Kokonaisuus kytketään valtakunnallisen tilannekuvan kokoamiseen. Haasteena on, että tilannekuvajärjestelmän ja -tuotteen toteutukseen ei kohdenneta riittävästi resursseja. Niukkenevien rahoitusmahdollisuuksien vuoksi ehdotusten läpivieminen uhkaa jäädä vaillinaiseksi, jos esim. tietojärjestelmiä varautumistoiminnan tueksi ja tehostamiseksi ei saada käyttöön tai muutosten toteuttamiseen tarvittavaa henkilöresurssointia Lupa- ja valvontavirastossa ja alueella ei tueta riittävästi.

Toinen koetinkivi on tilannekuvan tuottamisen organisointi ja koordinointi. Koordinointi on vaikeaa, ellei osapuolilla ole yhteneväisiä mahdollisuuksia mm. turvaluokitellun ja salassa pidettävän tiedon jakamiseen. Käytännössä niiden toteuttaminen vaatii melko mittavia lainsäädäntöhankkeita (mm. tietosuojaan ja salassapitoon liittyvät kehittämistarpeet). Etelä-Pohjanmaan liitto kannattaa hankkeen ehdotusta, että alueellisen varautumisen yhteistyöstä ja tilannekuvatoiminnasta sekä siihen liittyvästä tietojen käsittelystä säädettäisiin erillisessä omassa erityislaissa.

2. Lupa- ja valvontavirastoa koskeva asetusero

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että asetusero ja sen 5 § on muotoiltu riittävän väljästi, jotta alueellisten valmiustoimikuntien kokoonpanossa voidaan ottaa huomioon tarvittavat alueellisessa varautumisessa mukana olevat eri toimijat ja alueen tarpeet. Tärkeää on, että muiden kuin pakollisten jäsenten nimeäminen tulisi tapahtua maakunnan toimijoiden ehdotusten pohjalta.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

Heli Seppelvirta
maakuntajohtaja